

<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/15901/%D0%A1%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
4. Наукові розвідки з актуальних проблем публічного та приватного права: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 24 квітня 2020 року) – Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. – 207 с
5. Мурга Р. PRAVO & TATTOO / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA012352

А.С. Колісник

кандидат юридичних наук, доцент

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СУЧАСНОМУ СВІТІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Постановка проблеми. Забезпечення права власності суб'єкта на свої інтелектуальні продукти завжди було важливим, але водночас складним напрямом державної політики. Особливої актуальності ця проблема набула останніми роками, коли науково-технічний розвиток, що набуває надшвидких темпів, сприяє розповсюдженню практично будь-якої інформації необмеженому колу суб'єктів. Причому ІТ-технології надають можливість обігу інформації не лише на державному, але і на міжнародному рівнях. Тому захист та законодавче забезпечення прав інтелектуальної власності набуває виключного значення як на внутрішньодержавному, так і на міжнародному рівнях. Адже процеси глобалізації сприяють тому, що обмін інформацією здійснюється з високою швидкістю і точністю, а це в свою

чергу збільшує вірогідність вчинення правопорушень, що порушують право інтелектуальної власності, і у цій сфері.

На національному рівні практично у кожній державі є спеціальні нормативно-правові акти чи окремі норми, що регламентують і право інтелектуальної власності, і його охорону. Та законодавче забезпечення права інтелектуальної власності вимагає постійного удосконалення, що обумовлено розвитком технологій, глобалізаційними процесами, а також виникненням нових способів порушення цього права. Ці аргументи доводять доцільність компаративістського дослідження забезпечення права інтелектуальної власності у законодавстві України та інших країн. У даному дослідженні буде здійснюватися порівняння законодавства у сфері забезпечення права інтелектуальної власності України та країн Європи, що обумовлено сучасними євроінтеграційними процесами.

Формулювання цілей. Враховуючи зазначене вище, метою даного дослідження буде здійснення порівняльного аналізу законодавчого забезпечення права інтелектуальної власності в Україні та інших країнах.

Виклад основного матеріалу. Дослідження окремих юридичних інститутів з точки зору їх співставлення і порівняння – це не проста констатація факту наявності їх у різних країнах та способу їх законодавчої регламентації. Компаративістські дослідження одночасно сприяють і вирішенню наявних проблем, і виявленню та вирішенню нових, оскільки вивчення зарубіжного законодавства дає можливість глибше зрозуміти право своєї країни, які чітко проявляються у ході порівняння з іншими відповідними нормативно-правовими актами [1, 13].

Поняття права інтелектуальної власності закріплене у ст. 418 Цивільного кодексу: «право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом». У юридичній літературі право інтелектуальної власності визначається по суті так само: право власності на певну категорію результатів інтелектуальної діяльності, що, з одного боку, заслуговують правової охорони, а з іншого

боку мають інтелектуальний, творчий характер (не продукт інтелектуальної діяльності) [2, 18]. І це право власності на певний інтелектуальний продукт законодавчо закріплене і чітко регламентоване у чинних нормативно-правових актах України.

Законодавством окремих країн так само регламентується право інтелектуальної власності, а також забезпечують його правовий захист шляхом встановлення відповідальності за його порушення. І нормативне забезпечення права інтелектуальної власності у різних країнах має свої особливості.

Так, в Італії право інтелектуальної власності регламентується також досить великою кількістю нормативно-правових актів. До них належать, в першу чергу, Конституція Італійської Республіки (ст.ст. 9, 33, хоча прямо в цих нормах вказане право не визначається); Цивільний кодекс, у якому регулюванню прав інтелектуальної власності присвячено Розділи ІХ «Право на результати інтелектуальної діяльності і промислові винаходи» та Х «Конкурентне право та об'єднання» Книги V «Комерційні права»; Кодекс промислової власності; Закон про авторське право та деякі інші. Ст. 2575 ЦК Італії по суті дає визначення поняття авторського права, яке є основним об'єктом захисту в сфері інтелектуальної власності – це результат творчої діяльності, що належить до науки, літератури, музики, образотворчого мистецтва, архітектури, театру та кіно, незалежно від способу і форми вираження [3, 20-21]. За порушення прав інтелектуальної власності за законодавством Італії призначається покарання у виді відшкодування збитків, штрафів та конфіскації контрафакту.

Великий досвід у сфері законодавчого забезпечення прав інтелектуальної власності має Німеччина, до того ж і спеціальний закон у цій сфері був прийнятий відносно недавно. Так, Закон «Про захист авторських прав» ФРН, який було прийнято 1 січня 2017 р., врегульовує відносини у сфері прав інтелектуальної власності у відповідності до вимог сучасного міжнародного законодавства у цій сфері та з урахуванням потреб інформаційного суспільства в умовах гармонізації законодавства. Цим

законом встановлюється виключне право автора надавати/не надавати дозвіл на доступ до своєї продукції, визначає умови для дозволу на відтворення творів, а також забезпечує правовий захист та спеціальні заходи для відновлення порушених прав інтелектуальної власності [4, 3]. Натомість цей закон є досить жорстким щодо визначення складу порушення у сфері авторських прав, чим було викликано незадоволення у суспільстві. Покаранням за порушення прав інтелектуальної власності може бути штраф, а також позбавлення волі строком до 5 років [5].

Забезпечення прав інтелектуальної власності у Великобританії також має свої особливості. Насамперед тут також визнається виключне право автора на продукти своєї творчої діяльності. Основним нормативно-правовим актом Великобританії у сфері прав інтелектуальної власності є Закон «Про авторське право, дизайни та патенти», що вступив у силу 1 серпня у 1989 р. Відповідно до цього закону саме автор отримує моральні та економічні права на свій витвір. Також авторське право визнається невідчужуваним і триває до кінця життя і протягом 70 років після смерті автора [6]. Крім того, тут у 2010 р. було прийнято ще один нормативно-правовий акт, що регулює відносини у досліджуваній сфері – Закон «Про цифрову економіку», що покликаний забезпечувати авторське право у мережі Інтернет [7].

Чинним законом, що регулює відносини у сфері авторського права у Швейцарії, є Федеральний закон про авторське право 1992 р., який у 2008 р. було приведено у відповідність до міжнародних нормативно-правових актів у сфері забезпечення прав інтелектуальної власності. У відносинах у сфері прав інтелектуальної власності тут також ключовим є саме право автора (особистісний характер права інтелектуальної власності), а строки авторського права на продукт інтелектуальної діяльності аналогічні до тих, що визначені у відповідному законодавстві Великобританії (за виключенням права власності на програми для електронно-обчислювальної техніки – 50 років з дня смерті автора) [8].

Законодавство Франції, яке визначає та забезпечує захист прав інтелектуальної власності, вважається одним із найбільш розвинених у світі.

Однією з особливостей у забезпеченні вказаної сфери є кодифікація законодавства, що регулює відносини, пов'язані з інтелектуальною власністю, що обумовило створення Кодексу законів про інтелектуальну власність від 1992 р. Цим законодавством закріплюються права інтелектуальної власності, серед яких перевага надається саме моральним правам над матеріальними (хоча на практиці так відбувається не завжди), а тому права інтелектуальної власності належать до особистісних. Строки давності, що визначаються у даному кодексі, аналогічні до тих, що визначаються у відповідному законодавстві інших країн Європи – 70 років з моменту смерті автора. А тому, як вказується, ці права, будучи моральними, визнаються безстроковими [9].

Висновки. Таким чином, аналіз зарубіжного законодавства у сфері забезпечення права інтелектуальності власності приводить до висновку про виключну важливість врегулювання даної сфери, оскільки переважна більшість країн має спеціальний нормативно-правовий акт, покликаний регулювати відносини у сфері інтелектуальної власності. У кожній із обраних для даного дослідження європейських країн чинні спеціальні закони, що регламентують відносини у сфері прав інтелектуальної власності (закони про авторське право), які мають спільні риси: авторські права визнаються особистісними правами, що надає перевагу моральному праву автора над економічним; це обумовлює те, що права інтелектуальної власності визнаються безстроковими (у відповідності до норм міжнародного законодавства у цій сфері регулювання авторські права чинні протягом 70 років з моменту смерті автора продукту інтелектуальної діяльності); за порушення прав інтелектуальної власності може бути призначене покарання у виді штрафу чи позбавлення волі на певний строк.

Натомість, незважаючи на подібність, закони, що регулюють відносини у сфері інтелектуальної власності, у кожній країні мають свої особливості, серед яких потрібно відзначити Францію, в якій відповідне законодавство є кодифікованим – тут діє Кодекс законів про інтелектуальну власність.

Порівняно з іншими країнами в Україні право інтелектуальної власності, окрім спеціального закону, забезпечується більшою кількістю нормативно-правових актів, що, натомість, не робить більш ефективним застосування цих норм на практиці. І хоча національне законодавство України вже є досить сформованим, все ж урахування досвіду держав із великим досвідом у сфері забезпечення прав інтелектуальної власності є необхідним з метою подальшого вдосконалення захисту цих прав та підвищення якості практичного застосування законодавчих норм. Це у свою чергу сприятиме впровадженню в Україні міжнародних стандартів законодавчого забезпечення прав інтелектуальної власності як особистих невід'ємних прав людини.

Дане дослідження, присвячене порівняльному аналізу законодавчого забезпечення права інтелектуальної власності в Україні та державах Європи не вичерпує обраної проблематики, а відкриває перспективу подальших пошуків у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Ландіна А.В. Відповідальність за незаконне переміщення предметів через кордон за зарубіжним та українським кримінальним законодавством. Наукові праці: науково-методичний журнал. – Миколаїв: вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Вип. 171. Т. 183. Юриспруденція. Соціологія. С. 13–17.
2. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник. К.: «К.І.С.», 2007. 448 с.
<http://www.nsj.gov.ua/files/1378882678IPR%20Manual%20UKR.pdf>
3. Работягова Л. Кодифікація інтелектуальної власності в Італії. Теорія і практика інтелектуальної власності . 2013. 3. С. 20–28.
4. Дроб'язко В. Закон Німеччини про регулювання авторських прав в інформаційному суспільстві. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2014. 1. С. 3–6.

5. Кобзар Т.С., Курганова Д.Р. Захист права інтелектуальної власності: вітчизняний та зарубіжний досвід. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (ДДУВС, 24.11.2017).
<https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/2570/1/39.pdf>
6. UK Copyright Law. April 2000.
https://copyrightservice.co.uk/copyright/p01_uk_copyright_law
7. Кобзар Т.С., Курганова Д.Р. Захист права інтелектуальної власності: вітчизняний та зарубіжний досвід. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (ДДУВС, 24.11.2017).
<https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/2570/1/39.pdf>
8. Swiss copyright law.
<https://web.archive.org/web/20060519110058/http://www.swiss-copyright.ch/E/>
9. Ясечко С.В. Розвиток вчення щодо деяких особистих нематеріальних прав у країнах Європи.
<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:illjIHRGg-cJ:univd.edu.ua/science-issue/issue/2922+&cd=15&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>

О.А. Кульбашна

кандидатка юридичних наук, старша викладачка

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

РОЗПОДІЛ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗА ГІГ-КОНТРАКТОМ

Академічні науково-теоретичні дослідження в умовах воєнного стану кардинально змінили своє спрямування. Важливо, щоб кожен із нас розумів, що сучасні нормативні акти, які приймає українська влада за таких обставин, є життєво необхідними для збереження нашої державності. Ці закони мають свої особливості реалізації і для їх успішності суспільство повинне їх знати, розуміти і сприймати. Деякі нормативно-правові акти,